

2023 Eylül ayında 22.4 milyar dolar seviyelerinde ihracat gerçekleştirilmişken, 2024'te bu tutar 22 milyar dolar oldu ve yüzde 1.8'lik bir daralma gözlemlendi. Ticaret Bakanlığı tarafından her çeyrek açıklanan dış ticaret beklenti anketinde 4. çeyrek ihracat beklenti endeksi bir önceki çeyreğe göre 5.6 puan azalarak 98.9 oldu. 8 Ekim'de açıklanan İhracat İklim Endeksi 50.5 olarak duyurulurken ağustos ayında bu sayı 51.3'tü. Gelen bu veriyle son 9 ayın en ılımlı iyileşmesi kaydedildi. Gerilemenin sebebi en büyük 10 ihracat pazarımızdan altısının yılın üçüncü çeyreğini üretimde daralma ile kapatması. Ek olarak en büyük ihracat pazarımız olan Almanya'nın üretimde yaşadığı problemler, İklim Endeksi verilerini olumsuz etkiledi. Tüm bunlara rağmen ılımlı iyileşmeden bahsetmemiz ise oldukça olumlu.

En fazla ihracat yapılan ilk 10 ülke

Ülke (Bin\$)	1- 30 Eylül 2023	1-30 Eylül 2024	Değişim
Almanya	1.536.406	1.521.984	-0,9%
Birleşik Krallık	987.584	1.232.868	24,8%
ABD	966.227	1.018.390	5,4%
Irak	892.545	994.455	11,4%
İtalya	1.008.230	980.164	-2,8%
Fransa	787.195	766.403	-2,6%
Rusya	780.573	747.563	-4,2%
İspanya	667.912	744.362	11,4%
Romanya	603.146	655.524	8,7%
Polonya	574.182	596.320	3,9%

Ana sektörleri inceleyerek başlayalım. Geçen ay bütün ana sektörlerde yıldan yıla bir artış vardı fakat eylül ayında bu durum tarım sektöründeki yüzde 1.1'lik düşüşle bozulmuş görünüyor. Bu daralmanın ana sebebinin Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri sektöründeki yüzde 16.8'lik düşüş olduğunu alt kırılımlara baktığımızda görebiliyoruz. Tarım sektörüne ocak-eylül arası kümülatif baktığımızda yüzde 3.6'lık artış varken, Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri tarafında ise yüzde 1.8'lik düşüş yaşandığını görüyoruz. Alt kırılımları incelediğimizde Fındık ve Mamullerinde yüzde 29.5, Kuru Meyve ve Mamullerinde ise yüzde 47,2'lik ciddi bir artış var. Ağustos ayında, toplam ihracattaki payı %70.5 olan sanayi ihracatının bu ay payının %81.9 olduğunu görüyoruz. Sektörde yıldan yıla ihracat yüzde 1.1 artmış olsa da bunun sebebi toplam ihracat rakamındaki düşüş. Sanayi ihracatındaki artışın büyük bir kısmı Otomotiv Endüstrisi ve Savunma, Havacılık Sanayii'nden kaynaklanıyor. Sırasıyla 20.9 ve 31.7'lik artışlar var. Sanayi tarafında bu denli artışlar görülürken, toplam ihracat artışının yüzde 1 seviyelerinde kalmasının nedeni tarıma dayalı işlenmiş ürünler, kimyevi maddeler ve mamullerinde gerçekleşen, sırasıyla yüzde 7.4 ve 20.1'lik daralmalar oldu.

Bazı ürünlerde dolar bazlı artışların sebebinin o ürünlere olan talebin artması ile birlikte yükselen kar marjlarından kaynaklandığını söylememiz yanlış olmaz. Kilogram başına düşüş veya yatay seyir görüp, dolar bazlı artışlar olan ürünler var. Bitkisel Ürünler Sektörünün altında fındık ve mamullerine yıldan yıla baktığımızda kilogram bazında yatay seyir mevcutken dolar bazlı yüzde 29.5'lik bir artış görüyoruz. Buna benzer olarak Kuru Meyve ve Mamullerinde kilogram bazlı herhangi bir değişim olmazken dolar bazında yüzde 47.2'lik ciddi bir artış kaydedilmiş. Meyve sebze mamullerinde kg bazında hafif bir düşüş gözlemlenirken dolar bazında yüzde 4.5'lik bir artış yaşanmış. Su ve hayvansal ürünler mamullerinde de benzer bir durum söz konusu. Kilogram bazında hafif bir düşüş varken dolar bazında yüzde 12.5'lük ciddi bir artış yaşanmış. Ağustos ayında dolar bazında yüzde 100'ün üzerinde artış görülen mücevherde bu ay kilogram bazında hafif artış yaşanırken dolar bazında yüzde 3.1'lik düşüş

gözlemlendi. Zeytinyağında kilogram bazında yüzde 6.6'lık bir düşüş yaşanırken, dolar bazında 4.2'lik bir artış yaşandı.

İhracatla ilgili demeçlere baktığımızda ise Ticaret Bakanı Ömer Bolat, TİM Başkanı Mustafa Gültepe ve İTO Başkanı Şekip Avdağ'ın açıklamalarını takip ettik. Bolat, sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımda, bakanlık olarak ihracata yönelik uyguladıkları etkin destekler ve güçlü ticaret diplomasisi faaliyetleriyle ihracatçıların her daim yanında olduklarını belirtti. Bolat, "İhracatçılarımızın finansmana kolay ulaşmasına yönelik çalışmalarımızı sürdürmekte kararlıyız. Bu kapsamda Hazine ve Maliye Bakanlığımız ve Merkez Bankamız ile güçlü bir koordinasyon içerisinde çalışıyoruz" ifadelerini kullandı. Daha önce 300 milyon lira olan reeskont kredilerinin günlük limitinin geçen yıl Temmuz ayında günlük 1,5 milyar liraya, Eylül 2023'te ise ilk seviyeye göre 10 katı artışla 3 milyar liraya yükseltildiğini anımsatan Bolat, bugün ise Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasının, reeskont kredilerinin günlük limitini 4 milyar liraya yükselttiğini ifade etti. TİM Başkanı Mustafa Gültepe, Ankara'da yaptığı konuşmada, "Hem güneyimizde hem de kuzeyimizde savaş var. Avrupa Birliği'nde talebin zayıf seyretmesi, özellikle en büyük pazarımız Almanya'da resesyon endişesi ihracatımıza olumsuz yansıyor. Ancak temel sorun rekabetçiliğimizi kaybetmemizden kaynaklanıyor" dedi. İTO Başkanı Şekip Avdağ ise kuru bu kadar baskılayarak enflasyon kontrolünün Türkiye'nin lehine olmadığını ileri sürdü. Avdağ, "İhracatçı firmalar ve onlara çalışan üreticiler, ciddi bir maliyet baskısı altında. Tekstil, hazır giyim, ayakkabı, triko, çorap gibi geleneksel ihracat sektörlerimizin yanı sıra şu anda otomotiv, makina ve kimya sektörleri de ciddi bir fiyat baskısı ile karşı karşıya. 'Kuru yükseltin, biz de rahat rahat para kazanalım' değil bu. OVP'deki 2025, 2026 ve 2027 ihracat hedeflerinin tutturulması için bu konudaki yaklaşımın gözden geçirilmesi gerekiyor. Her yıl 12-18 milyar dolar yukarı doğru giden bir ihracat hedefimiz var. Dolayısıyla bunu tutturmamız için bu konudaki yaklaşımımızı gözden geçirmemiz lazım" diye konuştu.